

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Károly Róbert Campus

Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet

kereskedelem és marketing alapképzési szak

MAGYARORSZÁG ELEMZÉSE A KONVERGENCIA KRITÉRIUMOK SZEMPONTJÁBÓL

Belső konzulens: Dr. Dedák István
főiskolai tanár

Belső konzulens
intézete/tanszéke: Agrár- és
Élelmiszergazdasági Intézet
Közgazdaságtani és
Természeti Erőforrások
Tanszék

Készítette: Nagy Péter

Gyöngyös

2024

A fentiekben Magyarország főbb gazdasági mutatói kerültek elemzésre a konvergencia kritériumok szempontjából. Számtalan gazdasági mutatóval találkozhatunk a hivatalos mérések publikálása során. Ezen gazdasági mutatók száma az elmúlt években (évtizedben) szinte folyamatosan nőtt, ami részben a közgazdaságtan tudományának fejlődésének és a gazdaság változásának tudható be. Például a digitalizáció hatására egyre több olyan mérőszám, index kerül kidolgozásra, mely az egyes országok digitális felkészültségét méri. Vagy például a lineáris gazdaságról a körforgásos gazdaságra való áttérés szorgalmazására egyre több olyan gazdasági mutatóval találkozhatunk, melyek a gazdasági tevékenységet a környezetvédelem szempontjából méri. A mérőszámok egyre színesebb palettája azt eredményezte, hogy Magyarország gazdasági helyzetének elemzéséhez meg kellett határoznom egy szűkítést, így választásom az ún. klasszikus mutatószámokra esett, azaz a konvergencia kritériumok szemszögéből gyűjtöttem ki azokat a mérőszámokat, melyeket szakdolgozatomban elemeztem. Az adatok forrásaként az IMF adatbázisát választottam, mert úgy vélem, hogy ez az egyik legpontosabb, és egyben leghitelesebb adatbázis.

A gazdasági mutatók elemzése során arra kerestem a választ, hogy hogyan jellemezhető Magyarország gazdasági helyzete az elmúlt évtizedeket együttesen nézve. Tekintettel arra, hogy az IMF a legtöbb gazdasági mutatóról 1980 óta közöl adatokat, így számos mutató értéke közel négy évtized vonatkozásában vált láthatóvá. Ezzel a hosszútávú elemzéssel az volt a fő célom, hogy képet alkothassak a nagyobb volumenű világ gazdasági hatásokról tekintetében (pl. rendszerváltás, 2004-es Európai Unió bővítés 10 tagállammal, 2008-as globális gazdasági- és pénzügyi válság, COVID-19 pandémia, ukrán – orosz háború).

A kapott eredmények alapján összességében elmondható, hogy Magyarország gazdasága a rendszerváltás utáni években hosszú ideig kritikus helyzetbe került, azonban az 1990-es évek végére javuló tendencia kezdett el mutatkozni. Az ezredforduló után is folytatódott a magyar gazdaság fejlődése, egyben a mutatók értékeinek javulása/növekedése, majd több gazdasági mutató a 2004-es Európai Unióhoz való csatlakozás évében és azt követően stagnáló tendenciát mutatott, ami összességében kedvezőnek tekinthető, mivel a legtöbb mutató a korábbi évekhez/évtizedekhez képest kedvezőbb gazdasági helyzetről árulkodott. A 2008 őszi Magyarországot is elérő globális gazdasági- és pénzügyi válság annyira nem érezte hatását a magyar gazdasági mutatókban, ami hazánk esetében talán azzal magyarázható, hogy a világválság leginkább a devizahitel piacon érezte hatását, nem pedig például a foglalkoztatás terén vagy az inflációs rátában. A mutatók további alakulását vizsgálva láthatóvá vált, hogy

Magyarország 2010-től jellemzően a legtöbb gazdasági mutatója tényleg dinamikus növekedést produkált, mely növekvő tendencia jellemzően egészen 2018-ig tartott. 2019-ben már kisebb visszaesések voltak láthatók számtalan mutató értékben, azonban a nagyobb mértékű csökkenés – a világ legtöbb országához hasonlóan – 2020-ban volt tapasztalható. Ez pedig egyértelműen a COVID-19 világjárvány által okozott gazdasági hatásoknak tudható be, melynek fő eleme (eszközrendszere) Magyarországon is a karantén volt. Magyarországon két hosszabb karantén időszak lett kihirdetve, mely időszak alatt a nevelési- és oktatási intézmények teljesen bezártak, így ez nagyban meghatározta a szülők munkatevékenységének elvégzését, ami pedig kihatott a gazdasági szervezetek termelékenységére. A gazdasági mutatókat elemezve látható, hogy Magyarországon a karantén időszaka alatti gazdasági hanyatlások csak rövid ideig tartottak, a legtöbb gazdasági mutató 2021-ben már ismét növekedésnek indult.

Ez a növekvő tendencia azonban nem tartott sokáig, mivel a 2022 februárjában kitörő ukrán – orosz háború azonnal nagy hatással lett a legtöbb európai ország gazdasági helyzetére. Ennek oka, hogy Ukrajna Európa gazdasági körforgásának aktív részese, számtalan terméket exportál szerte Európába is. Az ukrán import termékek stopja a magyar gazdaságot rendkívül kedvezőtlenül érte, mely kedvezőtlen hatás leginkább az infláció mértékében mutatkozik meg. A rendszerváltás óta nem volt olyan nagymértékű infláció, mint ami az elmúlt közel másfél évben volt tapasztalható. Míg korábban a lakosság szinte már észre sem vette a fogyasztói árindex emelkedését, addig 2022-ben szinte napi szinten lehetett érzékelni az árak elrugaszkodását. A rendkívül magas infláció értelemszerűen a feje tetejére állította a magyar gazdaságot, mely nem csak főleg az élelmiszerek és az építőipari termékek árának többszörösére emelkedésében tapasztalható, hanem abban is, hogy a munkáltatók kénytelenek voltak bért emelni. Ez az emelkedés azonban sajnálatos módon a legtöbb gazdasági szervezet esetében nincs összhangban az infláció mértékével, viszont ennek eredményeképp a hazai bérek kicsit jobban megközelítették a szomszédos országok átlagbéreit.

A magyar jegybanki alapkamatot vizsgálva elmondható, hogy a rendszerváltást követően rendkívül magas volt az alapkamat értéke, azonban az évek során – a magyar gazdaság egyre jobb teljesítményének is köszönhetően – sikerült folyamatosan csökkentenie az alapkamat mértékét a jegybanknak. Majd végül a 2008-as gazdasági válságból való kilábalást követően a jegybanki alapkamat mértéke mindössze 1-3 százalék körül mozgott hazánkban. Ennek a rendkívül alacsony értéknek a belpolitikai hatások, majd 2022. évet követően a külpolitikai hatások is véget vetettek, is a korábbi évekhez képest rendkívül megugrott a magyar jegybanki alapkamat mértéke.

Összességében elmondható, hogy a magyar gazdaság mélypontja a rendszerváltás után volt, azaz az 1990-es évek elején, azonban ez a kedvezőtlen állapot 2022-ben ismét felütötte a fejét. Gazdasági szempontból a legstabilabb időszaknak az Európai Unióhoz való csatlakozás körüli évek tekinthető, azaz a 2000-es évek eleje. A 2008-as globális gazdasági-és pénzügyi válság már kihívás elé állította hazánk gazdaságát is. A válság kezdete előtti gazdasági mutatókat mindössze 2013-ra tudta újra elérni a magyar gazdaság, melyet követő éveket a pandémia beköszöntéig gazdaságilag az egyik legkedvezőbb időszaknak tekinthetjük.